

The Holy See

Apostolska spodbuda
Nič drugega kot zaupanje

svetega očeta

Frančiška

o zaupanju v Božjo usmiljeno ljubezen

ob 150. obletnici

rojstva

svete Terezije Deteta Jezusa in Svetega obličja

1. »Zaupanje, edino le zaupanje nas mora voditi k ljubezni.« [1]

2. Te zelo močne besede svete Terezije Deteta Jezusa in Svetega obličja povedo vse. Povzamejo genialnost njene duhovnosti in so zadostovale kot utemeljitev, da so jo razglasili za cerkveno učiteljico. Samo zaupanje in nič drugega, ni druge poti, ki bi nas vodila k Ljubezni, ki vse daje. Skozi zaupanje, ki je vir prekipevajoče milosti v naših življenjih, se evangelij v nas utelesi, postane meso in nas preoblikuje v posrednike usmiljenja za naše brate.

3. Zaupanje je tisto, ki nas vsak dan podpira in nam bo dajalo oporo pred Gospodovim pogledom, ko nas bo poklical k sebi: »Na večer življenja bom stopila predte s praznimi rokami, kajti ne prosim te, da šteješ moja dobra dela. Vsa naša pravičnost je nepopolna v tvojih očeh. Zato si hočem nadeti tvojo lastno pravičnost in od tvoje ljubezni tebe samega prejeti v večno posest.« [2]

4. Terezija je ena najbolj poznanih in priljubljenih svetnic po vsem svetu. Tako kot svetega Frančiška Asiškega tudi njo ljubijo celo nekristjani in neverujoči. Tudi UNESCO jo je prepoznal kot eno izmed najpomembnejših osebnosti sodobnega človeštva. [3] Za nas je dobro, da poglobimo njeno sporočilo ob 150. obletnici njenega rojstva v Alençonu, 2. januarja 1873, in ob stoletnici njene beatifikacije. [4] Toda te apostolske spodbude nisem želel objaviti na enega od teh dveh datumov niti na njen praznik, zato da bi se sporočilo razširilo onkraj teh praznovanj in bi ga razumeli kot del duhovnega zaklada Cerkve. Datum te objave, praznik svete Terezije Ávilaške, želi predstaviti sveto Terezijo Deteta Jezusa in Svetega obličja kot zrel sadež karmeličanske reforme

in duhovnosti svete Terezije Ávilske, te velike španske svetnice.

5. Zemeljsko življenje svete Terezije Deteta Jezusa in Svetega obličja je bilo kratko, štiriindvajset let, preprosto kot katerokoli drugo, najprej v njeni družini in potem v karmelu v Lisieuxu.

Neverjetna luč in ljubezen, ki sta se razlivali iz njene osebnosti, sta se pokazali takoj po njeni smrti z objavo njenih spisov in prek brezštevlnih milosti, ki so jih na njeno priprošnjo prejeli verniki.

6. Cerkev je hitro prepoznala posebno vrednost njenega pričevanja in izvirnost njene evangeljske duhovnosti. Terezija je srečala papeža Leona XIII. med romanjem v Rim leta 1887 in ga prosila za vstop v karmel s petnajstimi leti. Papež Pij X., ki je kmalu po njeni smrti razumel njeno duhovno veličino, je izjavil, da bo postala največja svetnica modernih časov. Papež Benedikt XV., ki je zapel hvalnico njenim krepostim predvsem v povezavi z »malo potjo« duhovnega otroštva, [5] jo je leta 1921 razglasil za Božjo služabnico, za blaženo je bila razglašena pred sto leti, papež Pij XI. pa jo je kanoniziral 17. maja 1925 in se zahvalil Gospodu, da je dopustil, da je bila Terezija Deteta Jezusa in Svetega obličja prva blažena, ki jo je povzdignil do časti oltarja, in prva svetnica, ki jo je kanoniziral. [6] Isti papež jo je leta 1927 razglasil za zavetnico misijonov. [7] Leta 1944 jo je častitljivi Pij XII. [8] razglasil za eno od zavetnic Francije in ob različnih priložnostih poglobil temo duhovnega otroštva. [9] Sveti Pavel VI. se je rad spominjal svojega krsta, ki ga je prejel 30. septembra 1897, na dan smrti svete Terezije, in je ob priložnosti stote obletnice njenega rojstva pisal škofu Bayeuxa in Lisieuxa o njenem nauku. [10] 2. junija 1980 je sveti Janez Pavel II. med svojim prvim apostolskim obiskom Francije obiskal njej posvečeno baziliko, leta 1997 pa je sveto Terezijo razglasil za cerkveno učiteljico [11] kot »izvedenko v *scientia amoris* (umetnosti ljubezni)«. [12] Benedikt XVI. je povzel temo njene »umetnosti ljubezni« in jo predlagal kot »vodnico za vsakega, še posebej za tiste, ki sredi Božjega ljudstva opravljajo službo teologov«. [13] Končno pa sem sam doživel veselje, da sem leta 2015 med Sinodo o družini kanoniziral njena starša Ludvika in Zelijo, pred kratkim pa sem ji posvetil eno od tedenskih katehez na temo apostolske gorečnosti. [14]

1. Jezus za druge

7. V imenu, ki si ga je izbrala kot redovnica, se pojavi Jezus: »Dete«, ki kaže na skrivnost učlovečenja, in »Presveto obličje«, to je Jezusovo obličje, ki se je do konca darovalo na križu. Terezija je »sveta Terezija Deteta Jezusa in Svetega obličja«.

8. Terezija neprestano »diha« Jezusovo ime kot dejanje ljubezni vse do svojega zadnjega diha. Prav tako je v svojo celico dala napisati naslednje besede: »Jezus je moja edina ljubezen.« To je bila njena interpretacija glavne misli Nove zaveze: »Bog je ljubezen« (1 Jn 4,8.16).

Misijonarska duša

9. Tako kot se zgodi v vsakem pristnem srečanju s Kristusom, jo njena izkušnja vere kliče k

misijonu. Terezija je znala opredeliti svoj misijon s temi besedami: » /.../ v nebesih /bom/ želela isto stvar kot na zemlji: ljubiti Jezusa in storiti, da bi ga ljubili.« [15] Zapisala je, da je prišla v karmel »reševat duše«. [16] Terezija, z drugimi besedami, ni dojemala svoje posvetitve Bogu zunaj iskanja dobrega za svoje brate in sestre. Delila je Očetovo usmiljeno ljubezen do grešnega otroka ter ljubezen Dobrega pastirja do izgubljenih, oddaljenih, ranjenih ovc. Zato je zavetnica misijonov, zgled evangelizacije.

10. Zadnje strani *Povesti duše (Avtobiografski spisi)* [17] so misijonarska oporoka. Izražajo njen način razumevanja evangelizacije kot privlačnosti [18] in ne kot pritiska ali prozelitizma. Zanimivo je prebrati, kako to ubesedi: »'Pritegni me k sebi in hiteli bomo za vonjem tvojih dišav.' O, Jezus! Torej ni treba reči: 'Ko pritegneš mene, pritegni tudi duše, ki jih ljubim.' Ta preprosta beseda 'pritegni me' zadošča. Razumem, Gospod! Ko se je duša dala napojiti z opojnim vonjem tvojih dišav, ne more hiteti več sama. Vse duše, ki jih ljubi, bodo zdaj z njo hitele za teboj. Vse gre brez sile, brez napora, kot naravna posledica lastnega teženja k Tebi. Kot veletok, ki se vali v ocean, odnaša s seboj, kar je med potjo zajel, tako tudi duša, ki se potopi v brezкраjni ocean tvoje ljubezni, potegne za seboj vse svoje zaklade. Gospod, ti veš, da so moj edini zaklad duše, ki si jih ti milostno povezal z mojo.« [19]

11. V tem odstavku citira besede, ki jih nevesta nameni ženinu v Visoki pesmi (1,3-4) v povezavi s poglobljeno interpretacijo dveh učiteljev Karmela, svete Terezije Jezusove in svetega Janeza od Križa. Ženin je Jezus, Božji Sin, ki je po učlovečenju združen s človeštvom in ki ga je odkupil na križu. Iz njegove odprte strani se je rodila Cerkev, njegova ljubljena nevesta, za katero je dal svoje življenje (prim. Ef 5,25). To, kar je pri Tereziji osupljivo, je dejstvo, da te skrivnosti, zavedajoč se svoje bližnje smrti, ne živi zaprta sama vase sebi v tolažbo, ampak jo živi z gorečim apostolskim duhom.

Milost, ki nas osvobaja avtoreferenčnosti

12. Nekaj podobnega lahko vidimo, ko Terezija govori o delovanju Svetega Duha, saj takoj privzame misijonarskega duha: »To, glejte, je moja molitev. Prosim Jezusa, naj me potegne v plamen svoje ljubezni, naj me tako tesno združi s seboj, da bo On živel in deloval v meni. Čutim namreč, da bom s tem večjo silo govorila 'Pritegni me k sebi!', čim bolj bo ta ogenj ljubezni prevzemal moje srce. In kolikor bolj se bodo duše približale meni (neznatnemu koscu brezkoristnega železa, če se kdaj oddaljim od Božjega ognja), tem lažje bodo te duše hitele za prijetnimi vonjavami svojega Ljubega, zakaj duša, ki gori v ljubezni, ne more mirovati.« [20]

13. V Terezijinem srcu je postala milost krsta silovit izvir, ki se vrže v ocean Kristusove ljubezni in s seboj nosi množico sester in bratov. To se je zgodilo še posebej po njeni smrti: njena obljuba »dežja nebeških vrtnic«. [21]

2. Mala pot zaupanja in ljubezni

14. Eno Terezijinih najpomembnejših odkritij v dobro vsega Božjega ljudstva je njena »mala pot«, pot zaupanja in ljubezni, poznana tudi pod imenom pot duhovnega otroštva. Vsi ji lahko sledijo v vseh obdobjih življenja, v vsakem trenutku obstoja. To je pot, ki jo nebeški Oče odkriva malim (prim. Mt 11,25).

15. Terezija je opisala odkritje svoje male poti v *Povesti duše (Avtobiografski spisi)* [22]: »/.../ tedaj smem kljub svoji majhnosti hrepeneti po svetosti. Zrasla ne bom več, naj sem torej takšna, kot sem, z vsemi nepopolnostmi. A poiskala bom način, da pridem v nebesa po kaki čisto ravni in kratki poti; moram najti kako novo pot.« [23]

16. Da bi jo opisala, uporabi podobo dvigala: »Dvigalo, ki naj me dvigne do nebes, so tedaj tvoje roke, Jezus. Zato ni treba, da zrastem, majhna moram ostati, da, celo vedno manjša moram biti.« [24] Majhna, nezmožna zaupati sama vase, toda z zaupanjem v ljubečo moč Gospodovih rok.

17. To je »sladka pot ljubezni«, [25] ki jo Jezus odpira malim in ubogim, vsem. To je pot resnične radosti. Terezija vedno poudarja prvenstvo Božjega delovanja, njegove milosti nasproti pelagijanskemu dojemanju svetosti, [26] individualističnemu in elitističnemu, bolj asketskemu kot mističnemu, ki daje poudarek predvsem človeškemu naporu. Tako lahko reče: »Kljub temu pa čutim še danes isto drzno zaupanje, da bom nekoč res velika svetnica. Ne zanašam se namreč na lastna zasluženja, ki jih nimam; zaupam marveč vanj, ki je Moč in Svetost sama. Res, zadovoljen z mojimi slabotnimi napori me bo sam dvignil k sebi, me pokril z lastnim neskončnim zasluženjem in me napravil za svetnico.« [27]

Onkraj vseh zaslug

18. Ta način razmišljanja ni v nobenem oziru nasproten tradicionalnemu katoliškemu učenju o rasti v milosti. Povsem zastonj smo bili opravičeni s posvečujočo milostjo. Prek tega smo preoblikovani in zmožni s svojimi dobrimi deli sodelovati na poti rasti v svetosti. Na ta način smo tako povišani, da imamo lahko resnične zaslugе pri razvoju prejete milosti.

19. Toda Terezija raje poudarja, da je Božje delovanje prvo, na začetku, in nas vabi k popolnemu zaupanju, ko motrimo Kristusovo ljubezen, ki se nam je do konca podarila. V središču njenega učenja je dejstvo, da ne moremo biti gotovi glede naših zaslug, ker ne moremo imeti nobene gotovosti glede nas samih. [28] Ne moremo se torej opirati na lastne napore ali na to, kar delamo.

V Katekizmu so citirali besede svete Terezije, ko je rekla Gospodu: »Na večer življenja bom stopila predte s praznimi rokami,« [29] da bi pojasnili, da so se svetniki »vedno živo zavedali, da so njihova zasluženja čista milost«. [30] To prepričanje prebuja v nas radostno in nežno hvaležnost.

20. Najprimernejša drža je torej prestaviti svoje srčno zaupanje iz nas samih v neskončno Božje

usmiljenje, ki ljubi brez meja in ki nam je vse darovalo po križu Jezusa Kristusa. [31] Terezija zato nikoli ne uporablja fraze, ki je bila pogosta v njenem času: »iz sebe bom naredila svetnico«.

21. Terezija prav nasprotno s svojim neskončnim zaupanjem opogumlja vse, ki se počutijo krhke, omejene, grešne, naj se pustijo voditi in preoblikovati, da bodo dosegli cilj: »O, ko bi vse slabotne in nepopolne duše čutile, kar čuti najmanjša od vseh, duša vaše Terezike, potem bi nobena ne izgubila upanja, da bo dosegla vrh gore ljubezni, kajti Jezus ne zahteva velikih dejanj, marveč le predanost in hvaležnost.« [32]

22. Terezijino vztrajanje pri tem, da Bog deluje prvi, se odraža tudi takrat, ko govori o evharistiji; Terezija ne postavlja v ospredje svoje želje po tem, da bi Jezusa prejela v svetem obhajilu, temveč Jezusovo željo, da bi se združil z nami in prebival v naših srcih. [33] V svoji molitvi *Darovanje usmiljeni ljubezni*, ker je trpela zato, ker ni mogla prejemati obhajila vsak dan, reče Jezusu: »Ostani v meni kot v tabernaklju.« [34] Središče in cilj njenega pogleda ni ona sama s svojimi potrebami, temveč Kristus, ki ljubi, išče, želi, ki biva v duši.

Vsakodnevna predanost

23. Zaupanja, ki ga Terezija predlaga, ne smemo razumeti samo v povezavi z osebnim posvečenjem in odrešenjem. Zaupanje v sebi zaobjema celotno razumevanje našega celotnega konkretnega obstoja in se dotika vsega našega življenja, kjer nas pogosto preplavljajo strahovi, želja po človeški gotovosti, potreba, da vse nadzorujemo. V teh stvareh nas vabi k sveti »predanosti«.

24. Popolno zaupanje, ki postane predanost Ljubezni, nas osvobaja pretirane preračunljivosti, neprestane skrbi za prihodnost, strahov, ki nam jemljejo mir. Terezija v svojih zadnjih dneh vztraja pri naslednjem: »Mi, ki tečemo po poti Ljubezni, se mi zdi, da ne smemo misliti na to, kaj bolečega se nam lahko zgodi v prihodnje, kajti to pomeni pomanjkanje zaupanja.« [35] Če smo v rokah Očeta, ki nas neskončno ljubi, bo to za nas resnica v vseh okoliščinah, iz njih bomo izšli ne glede na to, kaj pride, in njegov načrt ljubezni in polnosti se bo na ta ali oni način uresničil v našem življenju.

Ogenj sredi noči

25. Terezija je svojo vero živela najmočneje in najbolj gotovo v temi noči in celo v temi Kalvarije. Njena zgodba doseže vrh v zadnjem obdobju njenega življenja v njeni veliki »preizkušnji proti veri«, [36] ki se je začela ob veliki noči leta 1896. V svoji pripovedi [37] postavi to preizkušnjo v neposredno povezavo z bolečo realnostjo ateizma svojega časa. Živela je ob koncu 19. stoletja, v »zlato dobi« modernega ateizma, tako filozofskega kot ideološkega sistema. Ko zapiše, da je Jezus dopustil, da je njeno dušo »zajela najgostejša tema«, [38] s tem opiše temo ateizma in zavračanja katoliške vere. Terezija v združenosti z Jezusom, ki je vzel nase vso temo grehov

sveta, ko je sprejel, da bo izpil kelih trpljenja, zazna v tej temi obup, noč resničnega ničā. [39]

26. Toda temine ne morejo ugasniti Luči: premagal jih je On, ki je kot Luč prišel na svet (prim. Jn 12,46). [40] Terezijina zgodba prikaže herojski značaj njene vere, njeno zmago v duhovnem boju nasproti najmočnejšim skušnjavam. Počuti se kot sestra ateistom in séde, tako kot Jezus, za mizo z grešniki (prim. Mt 9,10-13). Zanje posreduje, medtem ko neprestano obnavlja dejanja vere, vedno v ljubečem združenju z Gospodom: »Stečem k svojemu Jezusu in mu povem, da sem za vero v nebesa pripravljena do zadnje kapljice preliti svojo kri. Povem mu, da sem srečna, ko ne uživam teh lepih nebes na zemlji, zato da bi jih za večno odprl nevernim.« [41]

27. Prek svoje vere intenzivno živi neomajno zaupanje v neskončno Božje usmiljenje: »/.../ zaupanje nas mora voditi k ljubezni.« [42] Tudi v temi živi popolno zaupanje otroka, ki se brez strahu izroči v roke svojega očeta in svoje matere. Za Terezijo v resnici Bog sije predvsem prek svojega usmiljenja, ki je ključ za razumevanje vsega, kar je o njem povedanega: »Meni je Bog naklonil svoje neskončno usmiljenje in le po njem zrem in molim druge Božje popolnosti. Tako se mi vse zde z ljubeznijo ožarjene. Celο pravičnost – ta morda še bolj kot druge – se mi kaže z ljubeznijo ožarjena.« [43] To je eno Terezijinih najpomembnejših odkritij, največji doprinos za množico Božjega ljudstva. Na izjemen način je vstopila v globine Božjega usmiljenja in v njem črpala luč svojega neskončnega upanja.

Zelo močno upanje

28. Terezija je pred svojim vstopom v karmel doživela izkušnjo posebne duhovne bližine z enim najnesrečnejših ljudi, kriminalcem Henrijem Pranzinijem, ki je bil obsojen na smrt zaradi trojnega umora in ni kazal znakov kesanja. [44] Zanj je darovala sveto mašo in molila s popolnim zaupanjem v njegovo rešenje. Prepričana je bila, da ga je povezala z Jezusovo krvjo. Bogu je rekla, da je prepričana, da mu bo v zadnjem trenutku odpustil in da bo v to verjela, »tudi če se Pranzini ne bo spovedal in ne bo dal nobenega znaka kesanja«. Poda tudi razlog te gotovosti: »Tako veliko je bilo moje zaupanje v neskončno Jezusovo usmiljenje.« [45] Kako je bila nato vesela, ko je ugotovila, da se je Pranzini, ko se je povzpел na kraj usmrtitve, »nenadoma, prevzet od nenadnega navdiha, obrnil, vzel križ, ki mu ga je ponujal duhovnik, in trikrat poljubil svete rane«. [46] Ta globoka izkušnja upanja proti vsemu upanju je bila zanjo bistvena: »Po tej izredni milosti je moje hrepenenje po reševanju duš raslo iz dneva v dan.« [47]

29. Zaveda se drame greha, četudi jo vidimo, kako je vedno potopljena v skrivnost Kristusa z gotovostjo, da »kjer se je pomnožil greh, se je še veliko bolj pomnožila milost« (Rim 5,20). Greh sveta je velikanski, toda ni neskončen. Usmiljena Odrešenikova ljubezen pa je, nasprotno, neskončna. Terezija je priča končne Jezusove zmage nad vsemi silami zla prek njegovega trpljenja, smrti in vstajenja. Drzne si zapisati, preoblikovanapo zaupanju: »Jezus, daj, da rešim mnogo duš. Naj se danes ne pogubi nobena /.../. Odpusti mi, Jezus, če govorim stvari, ki se ne smejo govoriti. Samo razveselila in tolažila bi te rada.« [48] Te besede nam dopuščajo, da

preidemo na drug sveži vidik sporočila svete Terezije Deteta Jezusa in Svetega obličja.

3. Jaz bom ljubezen

30. »Večja« kot vera in upanje je ljubezen, ki nikoli ne mine (prim. 1 Kor 13,8-13). Ljubezen je največji dar Svetega Duha, »mati in korenina vseh kreposti«. [49]

Ljubezen, ki se daruje, kot osebna drža ljubezni

31. *Povest duše* je pričevanje o darujoči se ljubezni, kjer nam Terezija poda komentar Jezusove nove zapovedi: »Ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil« (Jn 15,12). [50] Jezus je žejen odgovora na svojo ljubezen. Pravzaprav Jezus »ne okleva, da bi prosil Samarijanko za vodo. Žejen je bil. A to, kar je Stvarnik vesolja z besedo 'daj mi piti' prosil svojo ubogo stvar, je bila le ljubezen. Bil je žejen ljubezni.« [51] Terezija želi odgovoriti Jezusovi ljubezni, mu vračati ljubezen za ljubezen. [52]

32. Simbolika zakonske ljubezni izraža vzajemno podarjanje samega sebe med možem in ženo. Tako Terezija zapiše, navdihnjena po Visoki pesmi (2,16): »Mislim, da je srce mojega ženina samo zame, kot je moje srce samo zanj in v samoti mu govorim, srce srcu, medtem ko čakam, da ga bom nekoč zrla iz obličja v obličje! ...« [53] Čeprav nas Gospod ljubi vse skupaj kot človeštvo, pa darujoča se ljubezen deluje hkrati na povsem osebni način »od srca k srcu«.

33. Terezija je bila živo prepričana, da jo je Jezus ljubil in osebno poznal med svojim trpljenjem: »Vzljubil me je in daroval zame samega sebe« (prim. Gal 2,20). Ko je zrla Jezusa v njegovi agoniji, mu je rekla: »Ti me vidiš.« [54] Prav tako pravi Detetu Jezusu v rokah njegove matere: »S svojo malo roko, ki je ljubkovala Marijo, si podpiral svet in mu dal življenja. In pri tem si mislil name.« [55] Tako na začetku *Povesti duše* občuduje Jezusovo ljubezen do vsakega, kot da bi bil edini na svetu. [56]

34. Dejanje ljubezni, »Jezus, ljubim te«, ki ga je Terezija nenehno živela kot dihanje, je ključ njenega branja evangelija. Prek te ljubezni se potopi v vse skrivnosti Kristusovega življenja, sebe naredi za njegovo sodobnico in se umesti v evangelij skupaj z Marijo in Jožefom, Marijo Magdaleno in apostoli. Z njimi prodira v skrivnosti ljubezni Jezusovega srca. Vzemimo primer: »Ko gledam Magdaleno, kako se približuje pred mnogimi gosti, da bi s svojimi solzami obrisala noge svojega ljubljenega Učenika, ki se jih prvič dotika, čutim, da je njeno srce razumelo globine ljubezni in usmiljenja Jezusovega srca in za grešnico, kakršna je, ji je to Srce ne samo pripravljeno odpustiti, ampak ji tudi nameniti dobrote svojega Božjega prijateljstva in jo povzdigniti v najvišje vrhove kontemplacije.« [57]

Največja ljubezen v največji preprostosti

35. Terezija nam ob koncu *Povesti duše* poda svoje *Darovanje mene same v spravno žrtev Usmiljeni Ljubezni dobrega Boga*. [58] Ko se popolnoma izroči delovanju Duha, sprejme brez hrupa in posebnih znamenj obilje žive vode: »/.../ veletok/i/, bolje ocean/i/ milosti, ki so preplavili mojo dušo.« [59] To je mistično življenje, ki se, ločeno od vseh posebnih fenomenov, ponuja vsem vernikom kot vsakdanja izkušnja ljubezni.

36. Terezija živi ljubezen, ki se daruje, v majhnosti, v najbolj preprostih stvareh vsakdanjega življenja, in to počne v družbi Device Marije, od katere se je naučila, da »ljubiti se pravi dati vse in dati samega sebe«. [60] Medtem ko so pridigarji Terezijinega časa pogosto govorili o Marijini veličini na triumfalen način, tako da je delovala oddaljena od nas, pa nam Terezija kaže na podlagi evangelija, da je Marija največja v nebeškem kraljestvu zato, ker je najmanjša (prim. Mt 18,4), Jezusu najbližja v njegovem ponižanju. Terezija vidi, da nam evangeliji, če so apokrifi na eni strani napolnjeni z osupljivimi in čudovitimi odlomki, na drugi strani prikažejo ponižno in ubogo življenje, živeto v preprostosti vere. Jezus sam želi, da je Marija vzor duše, ki ga išče v noči vere. [61] Marija je bila prva, ki je živela »malo pot« čiste vere in ponižnosti; zato se Terezija ni bala zapisati:

»Vem, da v Nazaretu, o Mati, milosti polna,
živela si ubogo in si nisi želela nič drugega;
očaranja, čudeži in zamaknjenja niso
lepšali tvojega življenja, Kraljica izvoljenih.
Število malih na zemlji je kar veliko,
brez strahu lahko povzdignejo k tebi oči,
kajti po navadni, skupni poti, edinstvena Mati,
si želela hoditi in jih voditi v nebo.« [62]

37. Terezija nam je zapustila tudi pripoved o milostih, živetih v preprostosti vsakdanjika, na primer nenaden navdih, ko je spremljala bolno sestro težavnega značaja. Vedno pa gre za močne izkušnje ljubezni, ki se daruje, živete v vsakdanjosti: »Zimski večer je bil. Kot navadno sem pomagala sestri Petri. Mraz in tema. Iznenada zaslišim iz dalje prihajajoči glas nekakšnega glasbila. V duhu sem si predstavljala bogato razsvetljeno sobano, sijočo v zlatu. Mlade, bogato oblečene gospodične so se na dolgo in na široko klanjale druga drugi. Nehote mi je pogled obstal na moji ubogi bolnici, ki sem jo podpirala. Namesto prijetne melodije sem zdaj od časa do časa slišala samo njene bolestne vzdihе; namesto zlatega bleska sem gledala le gole stene strogega samostana, ki jih je moja slabotna svetilka le medlo osvetljevala. Ne znam povedati, kaj sem tedaj čutila. Vem le, da mi je Gospod dušo razsvetlil z žarki resnice, ki so tako zelo prekrili mrki blesk posvetnega slavlja, da sem bila od sreče vsa blažena. Teh nekaj minut, ki sem jih preživela v tem svojem nebogljenem, a ljubeznivem poslu, bi ne zamenjala za tisoč let posvetnega slavlja.« [63]

V srcu Cerkve

38. Terezija je od svete Terezije Ávilaške podedovala veliko ljubezen do Cerkve in je uspela vstopiti

v globine te skrivnosti. To lahko vidimo v njenem odkritju »srca Cerkve«. V dolgi molitvi k Jezusu, [64] ki jo je napisala 8. septembra 1896 na šesto obletnico svojih zaobljub, svetnica zaupa Gospodu, da jo navdaja velika želja, strast za evangelij, tako da je nobena poklicanost ne more povsem zadovoljiti. Tako v iskanju svojega »mesta« v Cerkvi ponovno prebere 12. in 13. poglavje Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom.

39. Apostol v 12. poglavju pisma uporabi metaforo telesa in njegovih udov, da bi razložil, da je v Cerkvi mnogo različnih karizem, ki so hierarhično razporejene. Toda ta opis Terezije ne zadovolji. Nadaljuje s svojim iskanjem, prebere »himno ljubezni« v 13. poglavju in v njej odkrije véliki odgovor ter zapiše te slovite besede: »Ko sem razmišljala o skrivnostnem telesu Cerkve, nisem prepoznala sebe prav v nobenem udu, ki jih našteva sveti Pavel, bolje rečeno – rada bi se prepoznala v vseh. Ljubezen mi je dala ključ do poklica. Če je Cerkev telo, sem si dejala, telo iz različnih udov, ji pač ne manjka najpotrebnejši, najplemenitejši od vseh. Spoznala sem tedaj, da ima Cerkev srce in da to srce gori v LJUBEZNI. Bilo mi je jasno, da samo ljubezen daje udom Cerkve njih dejavnost. Če bi ta ljubezen ugasnila, bi apostoli ne oznanjali več evangelija, bi mučenci ne hoteli več preliti svoje krvi. Doumela sem, da LJUBEZEN v sebi druží vse poklice, da je ljubezen vse, da obsega vse čase in vse kraje, z eno besedo – da je ljubezen večna. Tedaj sem v zamaknjenju nore radosti vzkliknila: O Jezus, ljubezen moja! Slednjič sem le našla svoj poklic: moj poklic je LJUBEZEN! Da, našla sem svoje mesto v Cerkvi. To mesto pa si mi odkazal ti sam, moj Bog. Jaz bom v srcu Cerkve, svoje matere, ljubezen. Tako bom hkrati vse ... tako se bodo moje sanje uresničile!!! ...« [65]

40. To ni srce zmagoslavne Cerkve, temveč srce ljubeče Cerkve, ponižne in usmiljene. Terezija se nikoli ne postavlja nad druge, ampak na zadnje mesto skupaj z Božjim Sinom, ki je za nas prevzel podobo služabnika in se ponižal ter bil pokoren vse do smrti na križu (prim. Flp 2,7-8).

41. Tovrstno odkritje srca Cerkve je tudi za nas danes velika luč, da se ne bi zgražali nad omejenostjo in slabostjo cerkvene institucije, ki je zaznamovana s teminami in grehi, ampak bi vstopili v njeno »srce, goreče od ljubezni«, ki je zagorelo na binkoštni dan po daru Svetega Duha. To je srce, katerega ogenj se poživilja z vsakim našim dejanjem ljubezni. »Jaz bom ljubezen«: to je Terezijina radikalna izbira, njena dokončna sinteza, njena najbolj osebna duhovna identiteta.

Dež nebeških vrtnic

42. Potem ko je v preteklih stoletjih množica svetnikov izrazila z veliko gorečnostjo in zanosom željo po tem, da bi »šli v nebesa«, Terezija z veliko iskrenostjo priznava: »Prav tedaj sem preživljala vse mogoče velike notranje preizkušnje. Včasih je bilo tako hudo, da sem se vpraševala, če sploh so kje nebesa.« [66] V nekem drugem trenutku je rekla: »Kadar pojem o nebeški sreči in večnem združenju z Bogom, ne čutim pri tem prav nobenega veselja. Pojem preprosto to, kar HOČEM VEROVATI.« [67] Kaj se je zgodilo? Slišala je Božji klic, naj zaneti ogenj v srcu Cerkve, bolj kot da bi mislila na svojo osebno srečo.

43. Preobrazba, ki se je zgodila v njej, ji je omogočila, da se je pomaknila od goreče želje po nebesih do vroče in neprestane želje po sreči vseh drugih in se nadaljevala v sanjah, da bi v nebesih sledila svojemu misijonu v tem, da bi ljubila Jezusa in storila, da bi ga ljubili. V tem smislu zapiše v enem svojih zadnjih pisem: »Računam na to, da v nebesih ne bom ostala brezdelna; moja želja je, da bi še vedno delala za Cerkev in duše.« [68] V tem obdobju pove še bolj naravnost: »/.../ moja nebesa /se bodo/ dogajala na zemlji do konca sveta. Da, svoja nebesa želim preživljati tako, da bom delala dobro na zemlji.« [69]

44. Terezija je s temi besedami izrazila svoj najprepričljivejši odgovor na posebno milost, ki ji jo je podaril Gospod, na to čudovito luč, ki jo je Bog razlival nanjo. Tako je prispela do svoje zadnje osebne sinteze evangelija, ki se je začela s popolnim zaupanjem in končala v popolnem darovanju za druge. Terezija ni dvomila v rodovitnost tega darovanja: »In potem mislim na vse dobro, ki bi ga rada napravila po smrti.« [70] »Dobri Bog mi ne bi dal te želje, da po smrti delam dobro na zemlji, ko bi je ne hotel uresničiti.« [71] »To bo kakor dež vrtnic,« dež nebeških vrtnic. [72]

45. Krog se zaključuje. »Nič drugega kot zaupanje.« Zaupanje je tisto, ki nas vodi k ljubezni in nas tako osvobaja strahu, zaupanje je tisto, ki nam odvrača pogled od nas samih, zaupanje je tisto, ki nam pomagapoložiti v Božje roke to, kar lahko samo on stori. Vse to nam odkriva velike izvire ljubezni in moči, ki so nam na razpolago v iskanju dobrega za bližnje brate in sestre. Terezija tako lahko sredi trpljenja svojih zadnjih dni izreče: »Računam samo na ljubezen /.../.« [73] Na koncu šteje samo ljubezen. Zaupanje je dalo vzkaliti vrtnicam in jih razcveteti kot prekipevanje preobilja Božje ljubezni. Prosimo za zaupanje kot za zastonjski dar, kot neprecenljivi dar milosti, da bi se v naših življenjih odprle poti evangelija.

4. V srcu evangelija

46. V *Evangelii gaudium* sem vztrajal pri vabilu, da se vrnemo k svežini izvira zato, da poudarimo bistveno in nepogrešljivo. Zdaj se mi zdi primerno ponoviti in ponovno predlagati to povabilo.

Učiteljica sinteze

47. Apostolska spodbuda o sveti Tereziji mi dopušča ponovno spomniti, da se v misijonski Cerkvi »oznanilo osredini na bistveno, na to, kar je lepše, večje, bolj privlačno in hkrati bolj potrebno. Oznanilo je preprosto, ne da bi zaradi tega izgubilo globino in resnico. In tako postane bolj prepričljivo in žareče.« [74] Žareče srce je »lepota Božje zveličavne ljubezni, razodete v umrlem in vstalem Jezusu Kristusu«. [75]

48. Ni vse središčno zato, ker obstajata red oz. hierarhija znotraj verskih resnic in »to velja tako za verske dogme kakor za celotno učenje Cerkve, tudi za moralni nauk«. [76] Središče krščanske morale je ljubezen, ki se daruje, ki je odgovor na brezpogojno ljubezen Svete Trojice. Zato so »dela ljubezni bližnjemu /.../ najpopolnejše zunanje razkritje notranje milosti Duha«. [77] Na koncu

šteje samo ljubezen.

49. Poseben doprinos, ki nam ga ponuja Terezija kot svetnica in cerkvena učiteljica, ni analitičen, kot bi bil npr. doprinos svetega Tomaža Akvinskega. Njen prispevek je sinteza, ker je njena genialnost v tem, da nas vodi k središčnemu, bistvenemu, nepogrešljivemu. S svojimi besedami in svojo osebno potjo nam kaže, da imajo sicer učenje Cerkve in njene norme svojo pomembnost, vrednost in luč, pa vendar so nekatere v krščanskem življenju nujnejše in bolj temeljne. K njim je Terezija usmerila svoj pogled in svoje srce.

50. Teologi, moralisti, duhovni misleci, pa tudi pastirji in vsak vernik moramo v svojem okolju vedno znova sprejemati Terezijino genialno intuicijo ter iz nje črpati tako teoretične kot praktične zaključke, tako doktrinalne kot pastoralne, tako osebne kot skupnostne. Da bi do tega prišli, pa sta potrebna pogum in notranja svoboda.

51. Pogosto najdemo citirane samo obrobne misli te svetnice ali pa izpostavljamo vprašanja, ki so ji skupna z vsemi drugimi svetniki: molitev, žrtev, evharistična pobožnost in še toliko drugih lepih primerov. Toda ko tako delamo, sami sebe opeharimo tega, kar je njena specifičnost, tega, kar daje Cerkvi, ker pozabljamo, da ima vsak svetnik »neko poslanstvo; to je Očetov načrt, o katerem mora razmišljati in ga udejanjiti kot naročilo evangelija v določenem zgodovinskem času«. [78] Zato »da bi prepoznali, kaj nam Gospod želi povedati po svetniku, se ni treba ustavljati pri podrobnostih, kajti te so lahko tudi zmote in padci. Ni vse, kar je rekel neki svetnik, v polnosti zvestoba evangeliju, tudi ni vse, kar je storil, pristno in popolno. Premišljevali moramo vse njegovo življenje, njegovo celotno pot posvečenja, podobo, ki odseva Jezusa Kristusa in se pokaže tedaj, ko nam uspe sestaviti njegovo celovito osebo.« [79] To velja še toliko bolj za Terezijo, ki je »učiteljica sinteze«.

52. Aktualnost svete Terezije Deteta Jezusa in Svetega obličja, od nebes do zemlje, je v njeni »majhni veličini«.

V časih, ki nas vabijo k zaprtosti v svoje lastne interese, nam Terezija kaže, da je lepo iz življenja narediti dar.

V trenutkih, ko se zdi, da prevladujejo površne potrebe, je ona priča evangeljskega radikalizma.

V časih individualizma nam odkriva vrednost ljubezni, ki postane posredniška.

V trenutkih, ko je človek obseden z gospodovalnostjo in novimi oblikami moči, nam kaže malo pot.

V časih, v katerih so mnoga človeška življenja zavržena, nas uči lepote pozornosti in skrbi do drugih.

V trenutkih kompleksnosti nas uči ponovno odkrivati preprostost, zaupanje in predanost, absolutno

prednost ljubezni in s tem prelomiti z legalistično in moralistično logiko, ki zapolnjuje krščansko življenje s pravili in normami ter hromi radost evangelija.

V časih brezbržnosti in ukvarjanja s seboj nas Terezija vabi k misijonarskemu duhu, ki ga osvojimo prek privlačnosti Jezusa Kristusa in evangelija.

53. Terezija je stoletje in pol po svojem rojstvu v srcu potujoče Cerkve, v srcu Božjega ljudstva bolj živa kot kdajkoli prej. Z nami je na romanju in dela dobro na zemlji, kot si je to tako želela. Nepreštevna množica »vrtnic«, ki jih Terezija trosi, je najlepše znamenje njene duhovne vitalnosti, z drugimi besedami »množica« milosti, ki nam jih Bog podarja po njeni ljubezni polni priprošnji, da bi nas podpiral na poti življenja.

Draga sveta Terezija,
Cerkve mora razširjati
sijaj, vonjave, veselje evangelija.
Pošlji nam svojih vrtnic.
Pomagaj nam vedno imeti zaupanje,
tako kot si ga imela ti,
v neskončno Božjo ljubezen do nas,
da bi lahko vsak dan posnemali
tvojo malo pot svetosti.
Amen.

Dano v Rimu, pri svetem Janezu v Lateranu, 15. oktobra, na praznik svete Terezije Ávilske, leta 2023, v enajstem letu mojega pontifikata.

Francišek

[1] Terezija Deteta Jezusa. Pisma. Pismo št. 197, sestri Mariji Presvetega srca (17. september 1896). Ljubljana: Družina, 2023, str. 343.

[2] Terezija Deteta Jezusa. Avtobiografski spisi. Darovanje usmiljeni ljubezni. Sora: Karmeličanski samostan Sora, 1997. str. 236. V nadaljevanju pri navajanju dela *Avtobiografski spisi* uporabljamo naslednje kratice: Ms A je rokopis A, Ms B je rokopis B in Ms C rokopis C.

[3] UNESCO je sveto Terezijo Deteta Jezusa in Svetega obličja uvrstil med osebnosti, ki se jih spominjamo v obdobju 2022–2023, in sicer ob priložnosti obhajanja 150. obletnice njenega rojstva.

[4] 29. april 1923.

- [5] Prim. Dekret o krepostih (14. avgust 1921), AAS 13 (1921) 449–452.
- [6] Pridiga ob kanonizaciji (17. maj 1925): AAS 17 (1925), 211.
- [7] Prim. AAS 20 (1928), 147–148.
- [8] Prim. AAS 36 (1944), 329–330.
- [9] Pismo msgr. F. Picaudu, škofu Bayeuxa in Lisieuxa (7. avgust 1947). v: *Analecta OCD* (1947). str. 168–171; Radijsko sporočilo ob posvetitvi bazilike v Lisieuxu (11. julij 1954): AAS 46 (1954), 404–407.
- [10] Prim. Pismo msgr. Jean-Marie-Clement Badré, škofu Bayeuxa in Lisieuxa, ob stoti obletnici rojstva svete Terezije Deteta Jezusa (2. januar 1973): AAS 65 (1973), 12–15.
- [11] Prim. AAS 90 (1998), 409–413, 930–944.
- [12] Apostolsko pismo *Novo Millennio ineunte*. št. 42: AAS 93 (2001), 296 [slovenski prevod: CD 91. str. 49].
- [13] Kateheza (6. april 2011). v: *L'Osservatore Romano* (7. april 2011), str. 8.
- [14] Prim. Kateheza (7. junij 2023). v: *L'Osservatore Romano*, (8. junij 2023), str. 2-3.
- [15] Pismo št. 220, očetu Bellièreu (24. februar 1897). str. 370.
- [16] Ms A, 69v^o. str. 133.
- [17] Prim. Ms C, 33v^o-37r^o, str. 226–231.
- [18] Prim. Apostolska spodbuda *Evangelii gaudium* (24. 11. 2013), št. 14: AAS 105 (2013) 1025-1026 [slovenski prevod: CD 140. str. 12].
- [19] Ms C, 34r^o. str. 227.
- [20] Prav tam. 36r^o. str. 230.
- [21] Prim. Sveta Terezija Deteta Jezusa. Zadnji pogovori. Sora: Karmeličanski samostan Sora, 1997. str. 30.
- [22] Prim. Ms C, 2v^o-3r^o. str. 185, 186.

[23] Prav tam. 2v^o. str. 185.

[24] Ms C, 3r^o. str. 186.

[25] Prim. Ms A, 84v^o. str. 160.

[26] Prim. Apostolska spodbuda *Gaudete et exsultate* (19. 3. 2018), št. 47–62: AAS 110 (2018) 1124–1129 [slovenski prevod: CD 156. str. 23–29].

[27] Ms A, 32r^o. str. 65.

[28] Tridentinski koncil to izrazi takole: »/.../ prav tako ga pa moreta / *pobožnega vernika*/ z druge strani ob pogledu nase in na svojo lastno slabost ter pomanjkljivost razpoloženja navdajati strah in bojazen, ali je v stanju milosti ali ne /.../. (*Dekret o opravičenju* IX: DH 1534 [slovenski prevod: A. Strle (ur). Vera Cerkve. Celje: Mohorjeva družba, 2022, str. 410]) Katekizem Katoliške Cerkve to povzame, ko uči, da je nemogoče biti gotov glede naših občutkov ali del (prim. št. 2005). Gotovost zaupanja ne izhaja iz nas; naš osebni jaz ni osnova te gotovosti, ki se ne nanaša na introspekcijo. Sveti Pavel je to na neki način izrazil takole: »Seveda pa tudi jaz ne sodim sebi. Ne zavedam se sicer nobene krivde. Vendar zato še nisem opravičen. Sodi mi namreč Gospod« (1 Kor 4,3-4). Sveti Tomaž Akvinski se je izrazil takole: »ker je milost na neki način nepopolna v tem, da ne ozdravi popolnoma človeka« (*Summa Theologiae*. I-II, q. 109, art. 9, ad 1), »v intelektu ostane nekaj temne ignorance« (Prav tam. co).

[29] Avtobiografski spisi. Darovanje usmiljeni ljubezni, str. 236.

[30] Katekizem Katoliške Cerkve, št. 2011.

[31] Tridentinski koncil takole jasno izjavlja: »/.../ noben pobožen vernik ne sme dvomiti o Božjem usmiljenju« (*Dekret o opravičenju* IX: DH 1534 [str. 410]. »Kljub temu so vsi dolžni postavljati in spet postavljati kar najtrdnejše upanje v Božjo pomoč« (Prav tam. XIII: DH 1541 [str. 412]).

[32] Ms B, 1v^o. str. 166.

[33] Prim. Ms A, 48v^o. str. 94; Pismo št. 92, Mariji Guérin (30. maj 1889). str. 178.

[34] Avtobiografski spisi. Darovanje usmiljeni ljubezni. str. 236.

[35] Zadnji pogovori. str. 66.

[36] Prim. Ms C, 31r^o. str. 223.

[37] Prav tam. 5r^o-7v^o. str. 188–191.

[38] Prav tam. 5v^o. str. 189.

[39] Prim. Prav tam. 6v^o. str. 190.

[40] Prim. Okrožnica *Lumen fidei* (29. 6. 2013). št. 17: AAS 105 (2013), 564–565 [slovenski prevod: CD 138. str. 17].

[41] Ms C, 7r^o. str. 191.

[42] Pismo št. 197. str. 343.

[43] Ms A, 83v^o. str. 159.

[44] Prim. Prav tam. 45v^o-46v^o. str. 88–90.

[45] Prav tam. 46r^o. str. 89.

[46] Prav tam. 46r^o. str. 90.

[47] Prav tam. 46v^o. str. 90.

[48] Listek, ki ga je nosila na srcu na dan zaobljub. v: Avtobiografski spisi. str. 238.

[49] Tomaž Akvinski. *Summa Theologiae*, I-II, q. 62, art. 4.

[50] Prim. Ms C, 11v^o-31r^o. str. 196–223.

[51] Ms B, 1v^o. str. 167.

[52] Prim. Prav tam. 4r^o, str. 174-175.

[53] Pismo št. 122, Celini (14. oktober 1890). str. 217.

[54] Terezija Deteta Jezusa. Pesmi. PN 24,21. Oeuvres complètes. Paris: Cerf, 2009. str. 697.

[55] Prav tam. 693.

[56] Prim. Ms A, 3r^o. str. 15.

[57] Pismo št. 247, očetu Bellièru (21. junij 1897). str. 404.

[58] Prim. Avtobiografski spisi. str. 235.

[59] Ms A, 84r^o. str. 160.

[60] Zakaj te ljubim, o Marija. 22. kitica. v: Comunnio 20 (2010) 1. str. 86–93.

[61] Prav tam. 15. kitica.

[62] Prav tam. 17. kitica.

[63] Ms C, 29v^o-30r^o. str. 221.

[64] Prim. Ms B, 2r^o-5v^o. str. 169-179, ki je tudi pismo št. 197.

[65] Prav tam. 3v^o. str. 173.

[66] Ms A, 80v^o. str. 152. Ne gre za pomanjkanje vere. Sveti Tomaž Akvinski uči, da v veri delujeta volja in inteligenca. Zraslost volje z vero je lahko zelo močna in korenita, medtem ko je inteligenca lahko v temi; prim. *De Veritate* 14,1.

[67] Ms C. 7v^o. str. 191.

[68] Pismo št. 254, očetu Roullandu (14. julij 1897). str. 410.

[69] Zadnji pogovori. str. 62.

[70] Prav tam. str. 56.

[71] Prav tam. str. 62.

[72] Prav tam. str. 30.

[73] Pismo št. 242, s. Mariji Presvete Trojice (6. junij 1897). str. 397.

[74] *Evangelii gaudium*. št. 35: AAS 105 (2013), 1034 [str. 25].

[75] *Prav tam*. št. 36: AAS 105 (2013), 1035 [str. 25].

[76] *Prav tam*.

[77] *Prav tam*. št. 37: AAS 105 (2013), 1035 [str. 25].

[78] *Gaudete et exsultate*. št. 19: AAS 110 (2018), 1117 [str. 13].

[79] *Prav tam*. št. 22: AAS 110 (2018), 1117 [str. 14].